

Lupus kan aandacht en concentratie beïnvloeden

Ontstekingsmechanismen en orgaanschade beïnvloeden het cognitieve functioneren bij mensen met lupus.

INLEIDING

Systemische lupus erythematosus (vaak lupus of SLE genoemd) is een auto-immuunziekte. Het begint meestal bij vrouwen tussen de 15 en 45 jaar. Lupus zorgt ervoor dat de immuuncellen in het lichaam hyperactief worden en auto-antilichamen produceren. Een antilichaam is een eiwit dat het immuunsysteem maakt om vreemde stoffen in het lichaam aan te vallen, zoals virussen of bacteriën. Bij een auto-immuunziekte maakt het lichaam antilichamen aan die de eigen weefsels (auto = eigen) aantasten. Deze worden autoantilichamen (antilichamen tegen eigen cellen/weefsels) genoemd.

De symptomen van lupus kunnen variëren van patiënt tot patiënt. Mensen met lupus zijn vaak erg moe, hebben gewrichtspijn en hun huid kan gevoelig zijn voor zonlicht. Lupus kan ook leiden tot cognitieve problemen met het geheugen, de concentratie, de aandacht en de planning van een persoon. Mensen die hier last van hebben noemen dit vaak 'hersennmist' (brainfog). (Cognitief: het vermogen om kennis op te nemen en te verwerken, om iets waar te nemen, na te denken, aandachtig en geconcentreerd te zijn.)

WAT HOOPTEN DE AUTEURS TE VINDEN?

De auteurs wilden meer te weten komen over cognitieve problemen bij mensen met lupus.

WIE WERD ER BESTUDEERD?

In het onderzoek werd gekeken naar 36 mensen met een stabiel verlopende lupus. Ze werden vergeleken met 30 gezonde vrijwilligers.

HOE WERD HET ONDERZOEK UITGEVOERD?

Alle mensen met lupus werden behandeld in Manchester in het Verenigd Koninkrijk. De gezonde vrijwilligers waren afkomstig uit de algemene bevolking in hetzelfde gebied. Iedereen had een eenmalig bezoek aan de kliniek, dat vier uur duurde. Gedurende deze tijd vertelden de mensen in beide groepen de onderzoekers over hun medische geschiedenis, lieten ze bloedmonsters nemen en vulden ze vragenlijsten in over hun stemming, vermoeidheid, pijn en slaap. Ze deden ook enkele puzzelspelletjes op een computer die hun cognitieve functie



testten. Tot slot had iedereen een speciaal type MRI-scan van de hersenen (een zogenaamde functionele MRI, of fMRI), waarmee artsen konden kijken hoe gebieden van de hersenen

reageerden wanneer mensen taken uitvoerden om hun geheugen, aandacht en emotionele verwerking te testen.

WAT ZIJN DE BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN VAN HET ONDERZOEK?

Over het geheel genomen hebben de mensen met lupus op alle taken, behalve aandacht, hetzelfde gedaan als de gezonde vrijwilligers. De fMRI-resultaten toonden echter aan dat de mensen met lupus verschillende hersenreacties hadden terwijl ze de taken uitvoerden. Dit suggereert dat mensen met lupus verschillende hersenmechanismen gebruiken om hun ziekte te compenseren. Dit stelt hen in staat om hetzelfde functieniveau te behouden als iemand zonder de ziekte. Dit betekent ook dat hun hersenen wat harder moeten werken om hun normale cognitieve functie te behouden.

De auteurs vonden ook subtiele verschillen in de hersenstructuur en verschillen in het niveau van de stemming, vermoeidheid, en markers van ontsteking tussen de mensen met lupus en de gezonde vrijwilligers. Deze factoren kunnen allemaal een effect hebben op de cognitieve functie in lupus.

ZIJN DEZE BEVINDINGEN NIEUW?

Ja en nee! Het gebruik van deze speciale vorm van MRI bij mensen met lupus is relatief nieuw, maar er zijn al enkele onderzoeken gedaan die suggereren dat mensen met lupus gebruik maken van compenserende hersenmechanismen om de cognitieve functie te behouden. Dit deel van het onderzoek ondersteunt dus eerdere bevindingen.

Dit onderzoek verschilt echter van eerdere studies omdat het groter is, en er is gekeken naar hoe iemand een cognitieve taak uitvoert, wat er in zijn hersenen gebeurt terwijl hij/zij de taak uitvoert en of er structurele problemen zijn in de hersenen. Deze studie sloot ook mensen uit met een vorm van lupus die neuropsychiatrische lupus (NPSLE) wordt genoemd, waarbij er sprake is van directe betrokkenheid van de hersenen. Dit komt omdat de auteurs wilden kijken naar de mildere cognitieve problemen die door mensen met lupus worden gemeld, zoals hersenmist. Een andere nieuwe bevinding van dit onderzoek is dat lupus-specifieke factoren (zoals ontsteking en orgaanschade of ziekteduur) samenhangen met cognitieve stoornissen en chronische ziektefactoren zoals vermoeidheid, depressie, pijn en medicatie. We weten dat mensen met chronische ziekten meer kans hebben op cognitieve problemen, maar deze resultaten suggereren dat niet alleen de chronische ziektefactoren van invloed zijn op de cognitieve functie, maar dat er iets specifiek is aan lupus dat ook een effect heeft.



WAT ZIJN DE BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK?

Er zijn een aantal beperkingen door de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd. Door de strenge uitsluitingscriteria en het gebruik van fMRI als onderzoeksmaatstaf waren er vrij weinig mensen die deelnamen.

Er waren ook enkele kleine verschillen tussen de twee groepen. Over het geheel genomen hadden de mensen in de gezonde vrijwilligersgroep een iets hoger IQ dan de mensen met lupus. Het IQ meet de intelligentie, die de cognitieve functie kan beïnvloeden, maar dit verschil lijkt geen invloed te hebben gehad op het onderzoek. Bepaalde medicijnen kunnen ook de cognitieve functie beïnvloeden, en sommige mensen in de lupus-groep namen medicijnen voor hun ziekte, maar opnieuw denken de auteurs dat dit geen invloed heeft gehad op de resultaten.

WAT ZIJN DE AUTEURS VAN PLAN MET DEZE INFORMATIE TE DOEN?

De auteurs hopen nog een proef te doen met behandelingen om te proberen de cognitieve functie bij mensen met lupus te verbeteren. Ze werken aan pilootstudies om het ontwerp goed te krijgen. Ze zullen deze resultaten ook delen met andere teams die in het vakgebied van lupus werken, want het kan belangrijk zijn om deze bevindingen te overwegen in andere proeven die nieuwe medicijnen testen.

WAT BETEKENT DIT VOOR MIJ?

Als je lupus hebt, moet dit onderzoek helpen om je bewust te maken van de impact die de ziekte op je hersenen kan hebben. Misschien vind je dat je weliswaar dezelfde taken kunt uitvoeren als jouw collega's of vrienden, maar dat jouw hersenen sneller vermoeid raken. Als je 'hersenmist' ervaart, is het de moeite waard om het met jouw arts te bespreken, omdat het een belangrijke factor kan zijn bij de beslissing welke behandeling het beste voor jou is.

Er zijn klinische onderzoeken gaande in lupus. Als je geïnteresseerd bent om deel te nemen aan deze proeven, neem dan contact op met jouw arts.

Noot van ReumaNet: Deze informatie vervangt medisch advies niet. Raadpleeg jouw arts wanneer je een medisch probleem hebt.

Deze samenvatting werd nagelezen door dokter Kristof Thevissen en patiënt experten Ingrid en Claudine Goyens.



Bron: From: Barraclough M, et al. Altered cognitive function in systemic lupus erythematosus and associations with inflammation and functional and structural brain changes. Ann Rheum Dis 2019;78:934–940. doi:10.1136/annrheumdis-2018-214677

Disclaimer: Dit is een samenvatting van een wetenschappelijk artikel geschreven door een medische professional ("het Oorspronkelijke Artikel"). De samenvatting is geschreven om niet-medisch geschoolde lezers te helpen de algemene punten van het oorspronkelijke artikel te begrijpen. Het wordt geleverd "zoals het is" zonder enige garantie. U dient er rekening mee te houden dat het Oorspronkelijke Artikel (en de Samenvatting) mogelijk niet volledig relevant of accuraat is, aangezien de medische wetenschap voortdurend verandert en er fouten kunnen optreden. Het is daarom zeer belangrijk dat lezers niet vertrouwen op de inhoud van de Samenvatting en hun medische professionals raadplegen voor alle aspecten van hun gezondheidszorg en alleen op de Samenvatting vertrouwen als hun medische professional hen daartoe opdracht geeft.

Copyright © 2019 BMJ Publishing Group Ltd & European League Against Rheumatism. Medische professionals mogen kopieën afdrukken voor hun en hun patiënten en studenten voor niet-commercieel gebruik. Andere personen mogen een enkel exemplaar afdrukken voor persoonlijk, niet-commercieel gebruik. Voor ander gebruik kan je contact opnemen met ons Rechten- en Licentieteam.

